

Asia: VN/32678/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi rakennustyön turvallisuudesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Sosiaali- ja terveysministeriö on lähettänyt lausuntokierrokselle asetusluonnoksen rakennustyön turvallisuudesta. Rakennustyöasetus on tarkoitettu sovellettavaksi varsin laaja-alaisesti rakennustyömaiden toimintoihin.

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry (jäljempänä MaRa) toteaa lausuntonaan seuraavaa:

1. Ehdotus uhkaa muuttaa tapahtumat rakennustyömaiksi

Ministeriön laatimassa perustelumuistiossa todetaan, että rakennuksen tai rakennelman käyttöiällä ei ole merkitystä asetuksen soveltamisen kannalta, joten se tulisi sovellettavaksi myös tilapäisten rakennelmien pystyttämiseen ja purkamiseen. Tilapäisten rakennelmien pystyttäminen ja purkaminen esimerkiksi konserttia tai muuta tilapäistapahtumaa varten tai katsomon pystyttäminen ulkoilmatapahtumaa varten voisi siten kuulua asetuksen soveltamisalaan.

Perustelumuistion mukaan työsuojeluviranomainen on valvontakäytännössään katsonut rakennustyötä olevan esimerkiksi lavarakenteiden ja muiden valmisosien asentaminen, jos se vaatii erillistä rakenteiden suunnittelua ja rakenteiden pystyttäminen vaatii erillisen nosturin, nostolaitteen tai henkilönostimien.

STM:n ehdotus uhkaa muuttaa tapahtumat rakennustyömaiksi. Tapahtumissa käytetään tilapäisesti pystytettäviä ja purettavia esiintymislavoja, katsomoita ja yleisöteltoja, kumppanipisteitä ja muita

yksi- tai monikerroksisia rakenteita, kuten VIP-rakenteita. Isolla festivaalilla, kongresseilla ja messuilla tällaisia rakenteita voi olla kymmeniä tai jopa enemmän.

2. Asetusehdotus on direktiivin yli-implementointia

Rakennustyön turvallisuutta koskevan asetuksen on oltava sopusoinnussa rakennustyödirektiivin (92/57/EY) kanssa. Direktiivissä on asetettu Euroopan tasolla turvallisuutta ja terveyttä koskevat vähimmäisvaatimukset tilapäisillä ja liikkuvilla rakennustyömailla.

Rakennustyödirektiivin 2 artiklan a kohdan mukaan tässä direktiivissä tarkoitetaan tilapäisellä ja siirtyvällä rakennustyömaalla, jäljempänä rakennustyömaa, rakennustyömaita, joilla suoritetaan talonrakennus- tai maa- ja vesirakennustöitä.

Pääministeri Orpon hallitusohjelmassa todetaan, että vältetään EU-lainsäädännön toimeenpanon yhteydessä kansallista lisäsääntelyä. Toteutetaan voimassa olevan lainsäädännön ”Suomi-lisä”-kartoitus. Puretaan EU-sääntelyn päälle lisättyä kansallista sääntelytaakkaa, joka haittaa yritysten kilpailukykyä tai ihmisten arkea.

MaRa toteaa, että tilapäisten tapahtumarakenteiden pystyttämisessä ja purkamisessa ei ole kyse direktiivin tarkoittamasta rakennustyömaasta. STM:n asetusehdotuksessa rakennustyö ja rakennustyömaa määritellään laajemmaksi kuin mitä rakennustyödirektiivi velvoittaa. Kyse on direktiivin päälle lisäystä ”Suomi-lisästä”. Ehdotusta ei tule viedä eteenpäin.

3. Rakennustyötä koskeva asetusehdotus olisi tapahtuma-alalle kohtuuton

Pääministeri Orpon hallitusohjelmassa todetaan, että hallituksen tavoitteena on liian sääntelyn purkaminen ja hallinnollisen taakan keventäminen. Hallitusohjelmassa on todettu seuraavaa:

- Puretaan kansalaisia ja yrityksiä haittaavaa ylikireää sääntelyä ja byrokratiaa.
- Hallitus sitoutuu purkamaan kautensa aikana vähintään 300 yrityksiä ja kansalaisia haittaavaa normia. Tavoitteiden etenemistä seurataan sääntelytaakkalaskurin kautta. Tunnistetaan ja uudistetaan vanhentuneita valtioneuvoston asetuksia.

Rakennustyömaata koskevan sääntelyn ulottaminen tilapäisten tapahtumarakenteiden pystytykseen ja purkuun aiheuttaisi tapahtumille kohtuutonta hallinnollista taakkaa ja kustannuksia. Tilapäisten rakennelmien pystytykseen jouduttaisiin soveltamaan samoja raskaita ja kalliita käytänteitä kuin esimerkiksi talonrakentamiseen.

Rakennustyömaalla vaadittavan verotunnisteen hakeminen on myös käytännössä mahdotonta esimerkiksi ulkomaisille yhtyeille ja tekniikkahenkilöstölle tai ulkomaiselle alihankkijalle, joka toimittaa tapahtumarakenteita. Isoissa konserteissa tekniikkahenkilöstöä voi olla yli sata, eikä heidän kiireinen aikataulunsa mahdollista asiointia rajatuilla aukioloajoilla ja henkilöresursseilla toimivissa verotoimistoissa.

MaRa katsoo, että hallinnollisen taakan ja kustannusten estämiseksi tilapäisten tapahtumarakenteiden pystytykseen ei tule soveltaa rakennustyömaata koskevia velvoitteita.

4. Rikosoikeudellinen laillisuusperiaate ja sääntelyn selkeys

Rakennustyöasetuksen sääntelyn rikkominen voi olla rangaistavaa työturvallisuusrikoksena.

MaRa pitää selkeänä puutteena, että perustelumuistiossa ei ole käsitelty lainkaan laillisuusperiaatetta ja sen asettamia vaatimuksia asetustasoiselle työturvallisuussääntelylle. Laillisuusperiaatteesta säädetään perustuslain (731/1999) 8 §:ssä ja rikoslain (89/1889) 3 luvun 1 §:ssä.

Rikoslain 47 § luvun 1 §:n nojalla työnantaja tai tämän edustaja, joka tahallaan tai huolimattomuudesta 1) rikkoo työturvallisuusmääräyksiä tai

2) aiheuttaa työturvallisuusmääräysten vastaisen puutteellisuuden tai epäkohdan taikka mahdollistaa työturvallisuusmääräysten vastaisen tilan jatkumisen laiminlyömällä valvoa työturvallisuusmääräysten noudattamista alaisessaan työssä tai jättämällä huolehtimatta taloudellisista, toiminnan järjestämisestä koskevista tai muista työsuojelun edellytyksistä, on tuomittava työturvallisuusrikoksesta sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

Työturvallisuusrikoksessa on kyse blankorikossääntelystä, jossa rangaistusuhkan sisältämä säännös ei sisällä rangaistavan käyttäytymisen sisältöä

kuvaavaa aineellista sääntelyä.

Oikeuskirjallisuudessa on todettu, että eduskunnan perustuslakivaliokunta sekä lakivaliokunta ovat perusoikeusuudistuksen yhteydessä pitäneet blan-korikossääntelyä varsin ongelmallisena rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen asettamien vaatimusten kannalta, koska tällainen sääntely on avointa eikä täytä sitä laillisuusperiaatteen ydinsisältöön kuuluvaa vaati-musta, jonka mukaan rikossäännöksen sanamuodon perusteella olisi kyettävä ennakoimaan, onko jokin toiminta tai

laiminlyönti rangaistavaa (Melander 2015, Defensor Legis N.o 4/2015, Rikosoikeudellinen laillisuusperiaate ja rikosoikeudellinen tulkinta, sivu 652.)

Rikosoikeuden professori Sakari Melander toteaa (mts. 652) , että lakivaliokunnan ehdottamat ja perustuslakivaliokunnan vahvistamat vähimmäisedellytykset blankorikossäännösten käyttämiselle ovat seuraavat:

1. blankorikossäännösten edellyttämien valtuutusketjujen on oltava täsmällisiä,
2. rangaistavuuden ilmaisevat aineelliset säännökset on kirjoitettava rikossäännöksiltä vaadittavalla täsmällisyydellä,
3. nämä säännökset käsittävästä normistosta on käytävä ilmi niiden rikkomisen rangaistavuus ja
4. kriminalisoinnin sisältävässä säännöksessä on oltava jonkinlainen asiallinen luonnehdinta kriminalisoitavaksi tarkoitetusta teosta.

STM:n asetusehdotuksen ja perustelumuition nojalla valvontaviranomaisten ohjeistuksen ja tulkinnan varaan jäisi käytännössä se, milloin tilapäisten tapahtumarakenteiden pystytys olisi rakennustyötä ja milloin ei. Tämä ei täytä rangaistusuhkaisen sääntelyn täsmällisyydelle ja selkeydelle asetettavia vaatimuksia.

5. Tilapäiset tapahtumarakenteet rakentamislaisissa

Rakentamislakia muutettiin vuoden 2025 alussa niin, että 42 §:n 1 momentin 4 - kohtaan tehtiin lisäys, jonka mukaan enintään 3 kuukautta paikallaan pidettävät tapahtumarakenteet eivät edellytä rakentamislupaa.

Lain säätämiseen johtaneessa hallituksen esityksessä (HE 101/2024 vp) todetaan, että rakentamislain valmistelun yhteydessä yleisörakennelman ajateltiin tarkoittavan kiinteitä, paikallaan pysyviä katsomoita, kuten esimerkiksi pesäpallostadionin kiinteää katsomoa. Yleisörakennelman ei valmistelun yhteydessä ajateltu tarkoittavan tapahtumiin liittyvien tilapäisten esiintymislavojen ja telttojen pystyttämistä. Niitä ei ole tarkoituksenmu-kaista ryhtyä luvittamaan rakentamisluvalla. Lisäyksellä varmistettaisiin, että rakentamislupaa ei edellyttäisi yksittäistä tapahtumaa varten pystytettävältä tapahtumarakenteelta, joka on käytössä enintään kahden kuukauden ajan. Rakentamislupaa ei edellyttäisi esimerkiksi kiertueella ole-van artistin esiintymislavan tai sirkusteltan ja niihin liittyvän katsomon pystyttäminen.

6. Tilapäisten tapahtumarakenteiden rajaaminen rakennustyöasetuksen soveltamisalan ulkopuolelle

Edellä todetulla perusteella MaRa esittää, että enintään kolme kuukautta paikallaan pidettävien tapahtumarakenteiden pystyttäminen ja purkaminen rajataan pois rakennustyöasetuksen soveltamisalasta.

Asetuksen sääntely olisi tällöin rikosoikeudellinen laillisuusperiaatteen edellyttämällä tavalla selkeää ja täsmällistä ja sopusoinnussa vuonna 2026 voimaantulleen rakentamislain kanssa. Tällä estettäisiin tapahtumiin kohdistuva kohtuuton hallinnollinen taakka ja kustannukset ja ns. Suomi-lisä rakennustyödirektiivin täytäntöönpanossa.

MaRa toteaa, että tilapäisten tapahtumarakenteiden rajaaminen asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle ei heikennä tapahtumien turvallisuutta. Festivaaleilla ja kongressi- ja messutapahtumissa osaava ja koulutettu tekniikkahenkilöstö kasaa ja purkaa tilapäiset tapahtumarakenteet ohjeiden perusteella.

Tapahtumissa yleisötilaisuuden järjestäjän tulee laatia pelastussuunnitelma ja tapahtumajärjestäjän tulee noudattaa kulutuspalvelujen turvallisuudesta annettuna lain mukaisia velvoitteita tapahtuman turvallisuuden varmistamiseksi. Yleisötilaisuuksien turvallisuutta valvovat Tukes, palo- ja pelastusviranomaiset sekä poliisi. Valtaosa sisätiloihin pystytettävistä tilapäisistä tapahtumarakenteista sijoittuu tapahtumataloihin, joilla itsellään on tapahtumanjärjestäjän lisäksi myös valvontavastuu tapahtumaturvallisuudesta.

Tilapäisten tapahtumarakenteiden pystyttämiseen sovelletaan joka tapauksessa työturvallisuuslakia, joka velvoittaa työnantajan huolehtimaan työntekijöiden turvallisuudesta ja terveydestä työssä ottaen huomioon mm. tehtävän työn erityispiirteet sekä selvittämään ja arvioimaan työhön liittyvät haitta- ja vaaratekijät, tarvittaessa ulkopuolisia asiantuntijoita apuna käyttäen. Samoin sovellettavaksi tulee muu työoikeudellinen lainsäädäntö, kuten esimerkiksi työtapaturma ja -ammattitautilaki, työterveyshuoltolaki ja tilaajavastuulaki.

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry

Kai Massa

lakiasiainjohtaja

Sami Hämäläinen

lakimies

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry on matkailu-, ravintola- ja vapaa-ajan palvelu-alojen elinkeino- ja työmarkkinajärjestö. MaRa edustaa hotelleja, kylpylöitä, viikko-osakeyhtiöitä, leirintäalueita, kongressi- ja tapahtumatoimialan yrityksiä, ravintoloita, catering-yrityksiä, eines- ja valmistuskeittiöitä, kahviloita, pubeja, yökerhoja, liikenne-asemia, huvi-, teema- ja elämyspuistoja, keilahalleja, festivaaleja ja konserttitapahtumia, ohjelmapalveluyrityksiä, luontomatkailuyrityksiä, hiihtokeskuksia sekä matkailun markkinointi- ja välityspalveluita tarjoavia yrityksiä. MaRassa on 3 100 jäsentä, joilla on 8 000 toimipaikkaa. MaRan jäsenyritykset työllistävät noin 70 000 henkilöä.

Massa Kai
Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry